

Współczesny system edukacji zmagają się z licznymi wyzwaniami. Niedobór nauczycieli, przestarzała i niedostosowana do obecnych realiów podstawa programowa, niskie wynagrodzenia pedagogów oraz brak wystarczającego wsparcia technologicznego sprawiają, że szkoły coraz bardziej odstają od dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. Jednocześnie rozwój technologii – w tym sztucznej inteligencji – otwiera możliwości, które mogą zrewolucjonizować edukację, czyniąc ją lepiej dostosowaną do potrzeb współczesnych uczniów i jednocześnie rozwiązując wiele z tych problemów. Kluczowe jest jednak odpowiedzialne wykorzystanie tych narzędzi oraz stworzenie nowoczesnego modelu edukacji, w którym technologia stanie się wsparciem dla nauczycieli, a nie ich konkurencją, i która stanie się także kluczowym elementem wprowadzenia optymalnych rozwiązań systemowych.

Kryzys nauczycielski i nieadekwatna podstawa programowa

Brak nauczycieli to jeden z najbardziej odczuwalnych problemów w polskim systemie edukacji. Niskie wynagrodzenia, brak perspektyw rozwoju i przeciążenie obowiązkami sprawiają, że coraz mniej osób decyduje się na ten zawód. Ci, którzy pozostają w systemie, często są wypaleni zawodowo, co odbija się na jakości nauczania. W efekcie uczniowie, zamiast czerpać z wiedzy i doświadczenia nauczycieli, szukają pomocy poza szkołą – w internecie lub korepetycjach, co, paradoksalnie, jeszcze bardziej obciąża już i tak przemęczonych pedagogów.

Podstawa programowa, skostniała i niedostosowana do współczesnych realiów, tylko pogłębia problem. Młodzież, która dorasta w świecie internetu, mediów społecznościowych i technologii, oczekuje nowoczesnych i angażujących metod nauczania. Zamiast tego otrzymuje przestarzałe treści, które nie odpowiadają na wyzwania współczesności.

Technologia jako szansa dla edukacji

Jednym z najważniejszych narzędzi, które mogą odmienić edukację, jest technologia. Internet, platformy edukacyjne i sztuczna inteligencja oferują niemal nieograniczone możliwości wspierania procesu nauczania. W obliczu braku nauczycieli, technologie takie jak awatary AI mogą stanowić rozwiązanie, które pozwoli na efektywne nauczanie nawet w szkołach, gdzie brakuje specjalistów.

Awatary wyposażone w sztuczną inteligencję mogłyby odpowiadać na pytania uczniów, wyjaśniać skomplikowane zagadnienia, a nawet wspierać lub częściowo zastępować nauczycieli w prowadzeniu zajęć. Dzięki dostępowi do rozległych baz danych oraz zdolności do samouczenia się, takie systemy są w stanie dostarczać spersonalizowaną wiedzę, dostosowaną do poziomu i indywidualnych potrzeb każdego ucznia. Obawy związane z zasobami, z których korzysta AI, są tu nieuzasadnione – wystarczy odpowiednio zaprogramować system, aby czerpał informacje wyłącznie z określonych, sprawdzonych źródeł.

Niezmiernie ważna nowa rola nauczyciela

Wprowadzenie nowoczesnych technologii nie tylko wspomaga proces nauczania, ale także zrewolucjonizuje rolę nauczyciela. Zamiast skupiać się na tradycyjnej funkcji wykładowcy przekazującego wiedzę, nauczyciel będzie mógł w pełni zaangażować się w rolę mentora i wychowawcy. To oznacza większe skoncentrowanie na wspieraniu uczniów w ich rozwoju emocjonalnym, społecznym i zawodowym. Taka zmiana będzie nie do przecenienia – stanie się jednym z kluczowych elementów nowoczesnego modelu edukacji, który odpowiada na potrzeby współczesnych uczniów i świata.

Rola mentora jest niezwykle ważna, ponieważ pozwala na indywidualne podejście do każdego ucznia, pomagając mu nie tylko zdobywać wiedzę, ale także budować pewność siebie, rozwijać umiejętności interpersonalne i odkrywać własne pasje. W świecie, w którym technologia przejmując wiele funkcji związanych z przekazywaniem informacji, to nauczyciel jako przewodnik i inspirator będzie tym bardziej oczekiwany i ceniony.

Dzięki wykorzystaniu technologii nauczyciele będą mogli uwolnić się od rutynowych i czasochłonnych zadań, takich jak przygotowywanie materiałów dydaktycznych czy sprawdzanie testów, co pozwoli im skupić się na tym, co naprawdę istotne – na budowaniu relacji z uczniami. To z kolei stworzy przestrzeń do głębszej współpracy, lepszego zrozumienia potrzeb uczniów i efektywniejszego wspierania ich rozwoju.

Przekształcenie roli nauczyciela w mentora i wychowawcę to zmiana, która może realnie wpłynąć na podniesienie jakości edukacji, tworząc środowisko, w którym zarówno uczniowie, jak i nauczyciele będą czuć się spełnieni i zmotywowani. Taka wizja nowoczesnej szkoły jest nie tylko pożądana, ale i niezbędna w świecie, który coraz bardziej opiera się na wiedzy, współpracy i kreatywności.

Transformacja edukacji to również doskonała okazja do poprawy warunków pracy nauczycieli. Może ona sprawić, że zawód nauczyciela stanie się bardziej prestiżowy, lepiej wynagradzany, a jednocześnie mniej obciążający. Pedagodzy z prawdziwą pasją zyskają możliwość pełnego poświęcenia się swojej pracy bez konieczności prowadzenia korepetycji czy dodatkowych zajęć, co pozwoli im rozwijać się zawodowo w sposób harmonijny, minimalizując ryzyko wypalenia zawodowego.

Historia Wojnicza jako lekcja dla współczesności

Historia Wojnicza to przykład, jak brak oświecenia, opór wobec postępu technologicznego może mieć długofalowe konsekwencje. W XIX wieku, gdy budowano Kolej Leluchowską, stacja kolejowa mogła powstać w Wojniczu – dynamicznie rozwijającym się mieście. Jednak lokalne lobby wozaków, obawiające się upadku transportu konnego, skutecznie zablokowało tę inwestycję. Kolej przeniesiono do Tarnowa, który dzięki temu stał się wiodącym ośrodkiem regionu, a Wojnicz popadł w stagnację.

Ta historia przypomina, że postępu nie da się zatrzymać. Próby ignorowania nowych technologii czy ich blokowania mogą jedynie prowadzić do marginalizacji. W kontekście edukacji oznacza to, że szkoły muszą otworzyć się na nowe narzędzia, takie jak AI czy technologie cyfrowe, zamiast postrzegać je jako zagrożenie.

Samorządy jako liderzy zmian

Transformacja edukacji wymaga dobrze skoordynowanych działań, a kluczową rolę w tym procesie mogą i powinny odegrać samorządy, które już teraz odpowiadają za organizację i finansowanie edukacji na swoim terenie. Aby skutecznie przeprowadzić modernizację systemu nauczania, konieczne jest zapewnienie samorządom odpowiedniego wsparcia finansowego i legislacyjnego. Tylko w ten sposób będą one mogły inwestować w nowoczesną infrastrukturę technologiczną oraz organizować szkolenia dla nauczycieli, które przygotowują ich do pracy w nowych warunkach edukacyjnych.

Niezbędne jest także nawiązanie współpracy z partnerami akademickimi i technologicznymi. Polscy programiści, uznawani za światowych liderów w branży IT, mogą dostarczyć innowacyjne narzędzia

wspierające nauczanie i wdrażać rozwiązania, które zrewolucjonizują proces edukacyjny. Ich udział w tym przedsięwzięciu może przyczynić się do stworzenia nowoczesnego, opartego na technologii systemu edukacji, który odpowiada na potrzeby współczesnych uczniów.

Kluczowe będzie również budowanie zaufania wśród społeczności lokalnych. Wspólnota samorządowa, składająca się z nauczycieli, rodziców, uczniów i lokalnych władz, musi zjednoczyć się wokół wspólnego celu. Tylko dzięki wzajemnemu zrozumieniu i zaangażowaniu wszystkich stron możliwe będzie przełamanie oporu wobec zmian i wdrożenie nowego modelu edukacji, który będzie odpowiadał na wyzwania XXI wieku.

Przyszłość edukacji to integracja wspólnot i technologii

Świat idzie do przodu w błyskawicznym tempie. Wprowadzenie nowoczesnych technologii do szkół to nie wybór, lecz konieczność. Awatary AI, nowoczesne platformy edukacyjne i zindywidualizowane podejście do nauczania mogą stworzyć system edukacyjny na miarę naszych czasów. Kluczowe jest, aby technologia wspierała nauczycieli, tworząc szkołę przyszłości, w której każdy uczeń ma dostęp do najwyższej jakości nauczania.

Transformacja edukacji to wyzwanie, ale i ogromna szansa. Wspólnie – dzięki współpracy samorządów, technologów, nauczycieli i rodziców – należy stworzyć system, który nie tylko nadąży za współczesnością, ale także inspiruje do jej współtworzenia. Przyszłość jest w naszych rękach. Wystarczy sięgnąć po narzędzia, które już dziś są dostępne.

*Rudolf Borusiewicz
Rafał Rudka*

Artykuł z cyklu tekstów jubileuszowych związanych z 25-leciem usamorządowania wspólnot lokalnych. Zachęcamy Państwa do podzielenia się swoją refleksją dotyczącą samorządów. Materiały prosimy przesyłać na adres: redakcja@wartowiedziec.pl